

GLOW

RUIMTEREIZIGERS

LESBRIEF PLANEET PO 5 - 8, VO 1 - 2

Lesbrief voor Leerkrachten: PO Groep 5 – 8, VO 1 - 2

GLOW 2024

Inleiding: Cultuurstation ondersteunt jaarlijks de organisatie van GLOW met een speciaal project voor scholen: GLOW - Next Generation. Tijdens het lichtfestival GLOW worden lichtkunstwerken van kunstenaars en vormgevers uit verschillende landen getoond. Elk jaar krijgt GLOW een nieuw thema, waardoor het festival telkens een unieke 'tentoonstelling' wordt.

Het thema van GLOW Eindhoven dit jaar is "The Stream". Dit staat voor de stroom van licht, ideeën, en verhalen die door de stad gaat. Het gaat over hoe alles en iedereen verbonden is, net als een rivier die door de stad stroomt en alles met elkaar verbindt. Tijdens GLOW kun je verschillende lichtkunstwerken zien die laten zien hoe deze stroom ons allemaal samenbrengt. "The Stream" symboliseert de beweging en energie van mensen en andere wezens, en benadrukt onze natuurlijke kracht om te bewegen en te evolueren. Dit thema gaat niet alleen over water of elektriciteit, maar heeft ook een kosmische betekenis. Stromingen in de ruimte en op aarde laten zien hoe we met elkaar en met het universum verbonden zijn.

Het thema van het kinderproject "Ruimtereizigers" daagt leerlingen uit om na te denken over planeten, onze eigen planeet, en de verschillende vormen en wezens die zich door ons universum bewegen.

Wil je meer weten over Glow 2024?

[GLOW 2023 Ik zie ik zie-hugo vrijdag](#)

RUIMTEREIZIGERS

Alle basisscholen en de klassen 1 en 2 van het voortgezet onderwijs worden uitgenodigd om deel te nemen aan GLOW. De lessen beginnen met een verhaal over een groepje leerlingen dat zichzelf “De Ruimtereizigers” noemt. Zij gaan op ontdekkingsreis door de ruimte en zoeken naar de allermooiste planeet. Onderweg komen ze aliens en ruimteschepen tegen en zien ze allerlei verschillende planeten.

Dan zien ze de aarde en ontdekken ze hoe mooi en kwetsbaar deze eigenlijk is, net zoals astronauten het “overview effect” omschrijven na een reis door de ruimte. Dit effect is een ervaring die astronauten hebben wanneer ze de aarde vanuit de ruimte zien en zich realiseren hoe kwetsbaar en verbonden alles op onze planeet is. Deze manier van kijken helpt leerlingen om het belang van het milieu, internationale samenwerking en het beschermen van de aarde te begrijpen.

Het verhaal beschrijft wat elke bezoeker tijdens GLOW zal ervaren bij het uiteindelijke kunstwerk in de Rabobank, waar iedereen even een ruimtereiziger wordt.

Onderwijsdoelen en Leeractiviteiten:

Concept: "The Earth Overview"

"The Earth Overview" is een concept dat leerlingen laat zien hoe de aarde als geheel kan worden bekeken, vaak vanuit het perspectief van de ruimte. Dit idee is geïnspireerd door het "Overview Effect," een ervaring die astronauten hebben wanneer ze de aarde vanuit de ruimte zien en zich realiseren hoe kwetsbaar en verbonden alles op onze planeet is. Deze manier van kijken helpt leerlingen om het belang van het milieu, internationale samenwerking, en het beschermen van de aarde te begrijpen.

Doelen:

Burgerschapsonderwijs PO:

Identiteitsvorming: Leerlingen leren hun eigen rol in de wereld te herkennen en te waarderen, en begrijpen hoe ze bijdragen aan het grotere geheel.

Samenleving en Diversiteit: Leerlingen ontwikkelen bewustzijn van de verbondenheid van mensen wereldwijd en hoe samenwerking cruciaal is voor het behoud van onze planeet.

Duurzaamheid: Leerlingen begrijpen het belang van het milieu en leren nadenken over hun verantwoordelijkheid in het beschermen van de aarde.

Burgerschapsonderwijs VO:

Democratische Participatie: Leerlingen reflecteren op hun rol in een pluriforme samenleving en ontwikkelen vaardigheden om actief bij te dragen aan de gemeenschap.

Sociale Verantwoordelijkheid: Leerlingen begrijpen de noodzaak van internationale samenwerking en de rol van duurzaamheid in het behouden van een gezonde planeet voor toekomstige generaties.

Identiteitsontwikkeling: Leerlingen onderzoeken hun eigen identiteit en hoe deze zich verhoudt tot mondiale vraagstukken zoals milieu en duurzaamheid.

Techniek:

Technische Vaardigheden: Leerlingen leren hoe ze een LED verlichting kunnen aansluiten op een breadbord en leren wat een breadbord is.

Beeldende Vorming:

Creatieve Vaardigheden: Leerlingen ontwikkelen beeldende vaardigheden door het gebruik van verschillende technieken zoals aquarelverf, pastelkrijt.

Visuele Communicatie: Leerlingen leren hoe ze met visuele middelen een boodschap over verbondenheid en duurzaamheid kunnen overbrengen.

Omschrijving van het Project:

De leerlingen maken een kleurrijke planeet met behulp van mixedmedia-technieken om textuur en diepte te creëren. Ze gebruiken ook LED-verlichting om de planeet te laten stralen. Deze kunstwerken worden tijdens GLOW tentoongesteld in de Rabobank Eindhoven, samen met 3000 andere planeten, waardoor een fascinerend universum ontstaat.

Lesindeling:

- **Lesduur:** Twee lessen van ongeveer 60 minuten.
- **Werkvorm:** Klassikale instructie en verwerking in de klas.
- **Leerstofgebied:** Beeldende vorming, geïntegreerd met burgerschapsvorming.

Als bijlage heb je een PowerPoint ontvangen die in twee lessen is opgedeeld. De PowerPoint behandel je samen met de leerlingen. De vragen die erin gesteld worden geven je als leerkracht houvast om de les te doorlopen. De les is opgebouwd vanuit procesgerichte didactiek en wordt verantwoordt vanuit het vakdidactisch model voor beeldende vorming en sluit aan op de manier van werken vanuit de Culturele Ladekast en de ontwikkeling van de culturele vermogens. De vragen zijn opgebouwd vanuit de verschillende fases van de culturele vermogens, zoals deze ontwikkeld zijn vanuit de Culturele Ladekast. Er is altijd ruimte om extra vragen te stellen of te reageren op vragen van de leerlingen. Gebruik je eigen kennis over de groep om te bepalen of sommige onderdelen extra of juist minder aandacht behoeven.

Het inleveren van de kunstwerken

Het materiaal dat door GLOW wordt aangeleverd om de planeten te maken, is verpakt in papieren tassen. Elke tas bevat genoeg materialen voor 10 planeten. Zodra de leerlingen de planeten hebben gemaakt en eindresultaat is geëvalueerd, worden ze per 10 stuks terug in de papieren tassen geplaatst.

Op 4 en 5 november kunnen de planeten tussen 9.00 en 19.00 uur worden ingeleverd bij de Rabobank in Eindhoven. De exacte locatie ontvangt u nog per e-mail.

Les 1 Verwonderen / oriënteren en onderzoeken:

Doel van de les:

PO & VO Burgerschapsdoelen: Leerlingen ontwikkelen een besef van hun plaats in het universum en hoe alles met elkaar verbonden is. Ze leren over het belang van samenwerking en verantwoordelijkheid voor de aarde.

Beeldende Vorming: Leerlingen verkennen het uiterlijk van planeten en gebruiken verschillende technieken om dit visueel weer te geven.

Leeractiviteiten:

- Verkennen van het heelal en het concept van "The Earth Overview."
- Inzicht krijgen in de verbondenheid van alles op aarde.
- Divergeren door middel van mindmaps en schetsen.
- Creëren van een planeet op een plat vlak met aquarelverf, pastelkrijt en kleurpotloden, waarbij de bolvormige indruk wordt gegeven.

Hoe te werk?

Volg de slides in de PowerPoint, waarin stap voor stap wordt uitgelegd hoe de planeten worden gemaakt. Daarnaast wordt er informatie gegeven over het overview effect, planeten, kunst en techniek. Bij elk onderwerp worden beschouwingsvragen geformuleerd. De leerlingen kunnen hierbij geen foute antwoorden geven. Als leerkracht heb je de vrijheid om extra vragen te bedenken.

Materiaal:

- Wit A4-tekenpapier
- Potlood
- Schaar
- Nietmachine
- Papieren bordje (*pakket GLOW*)
- Watervref of aquarelverf + kwasten

Nabespreking:

Reflecteer met de leerlingen op hoe ze hun ideeën hebben omgezet in beeld en hoe dit verband houdt met het grotere geheel van de aarde en het universum.

Wil je extra hulp bij het formuleren van reflectieve vragen, klik op de volgende link, daar staan de culturele vermogens uitgewerkt als hand out en worden er vragen geformuleerd die je kunt stellen wanneer je reflecteert op kunstzinnig werk.

Les 2: Uitvoeren en evalueren

Doel van de les:

PO & VO Burgerschapsdoelen: Leerlingen verdiepen hun inzicht in samenwerking en verantwoordelijkheid door hun kunstwerk technisch te voltooien en te reflecteren op het proces.

Beeldende Vorming: Leerlingen verbinden hun visuele creaties met technische elementen (LED-verlichting) en evalueren hun werk.

Leeractiviteiten:

- Verbinden van de platte ondergrond met het torenachtige uitsteeksel, zoals uitgelegd in de PowerPoint.
- LED-verlichting in elkaar zetten zodat deze licht geeft.
- Reflecteren op het maakproces en het resultaat.

Hoe te werk?

Volg de slides in de PowerPoint, waarin beschouwingsvragen zijn geformuleerd. De leerlingen kunnen hierbij geen foute antwoorden geven. Als leerkracht heb je de vrijheid om extra vragen te bedenken.

Materiaal:

- Papierbordje in kegelvorm en planeet (les 1)
- Schaar
- lijm
- Pastelkrijt en (kleur-)potloden
- Lijmpistool
- LED, breadboard, kabel (*pakket GLOW*)

Presenteren en evalueren:

Nabespreking:

De leerlingen presenteren hun werk tijdens Glow en evalueren en reflecteren in de klas. Hier kan gebruik gemaakt worden van de reflectieve vragen die in de PowerPoint staan.

PLANEET

LES 1: De leerlingen starten met wit A4-tekenpapier, een potlood, een schaar, een nietmachine en papieren bordjes.

Laat de leerlingen een bordje kiezen.

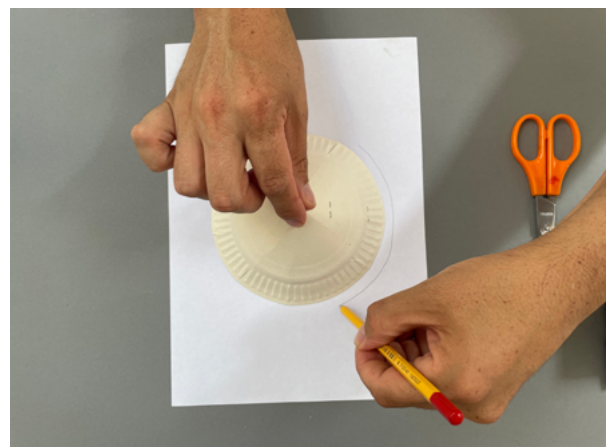
Bepaal het midden van het bordje en trek een lijn naar de rand.

Knip het bordje in tot het midden.

Vouw een kegel van het bordje en niet de uiteinden aan elkaar.

Plaats de kegel op het witte A4-tekenpapier en trek een lijn om de kegel, een halve centimeter groter dan de diameter van de kegel. **Tip, laat de leerlingen meerdere planeten maken zodat ze de beste kunnen gebruiken.**

PLANEET

Zet de waterverf of aquarelverf, water en kwasten klaar.

Kleur de planeet in met verschillende felle kleuren verf. gebruik niet teveel water.

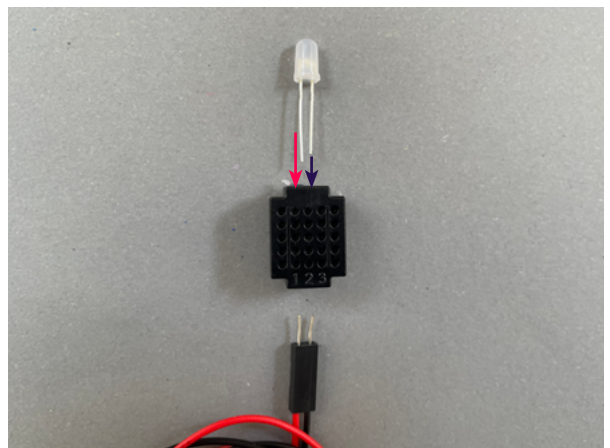
Gebruik pastelkrijt om de planeet meer vorm te geven. De delen met krijt zijn minder lichtdoorlatend, wat een mooi effect geeft wanneer de planeet licht geeft.

Geef de planeet meer detail met gekleurde potloden.

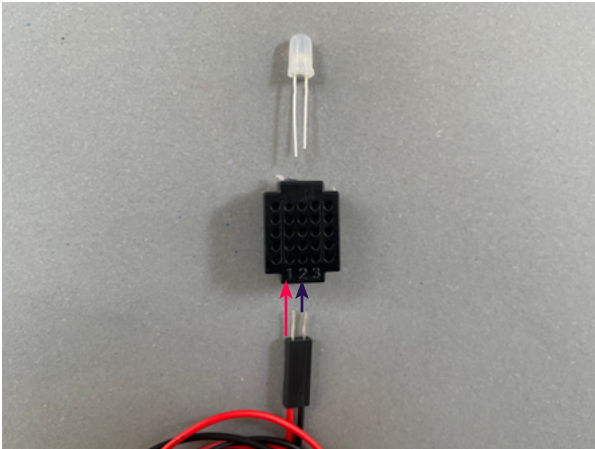

Knip de planeet uit die het beste is gelukt. Test eventueel welke planeet het mooiste licht geeft met LED.

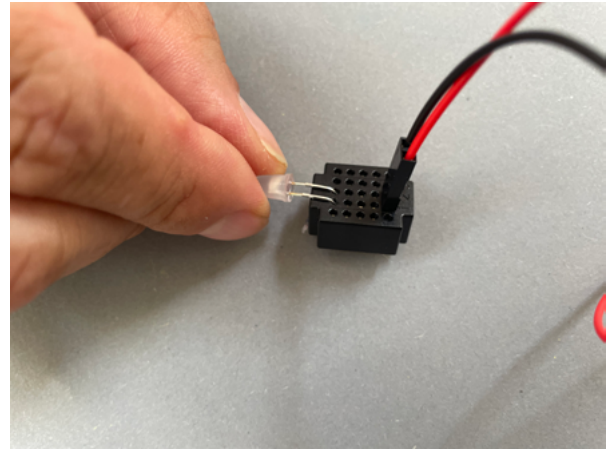

Prik het langste staafje van het LED-lampje boven in de rij waar een 1 staat. Het kortere staafje komt aan de rechterkant in de rij waar 2 staat.

PLANEET

Het stekertje komt aan de onderkant van het bread-board. Het rode kabeltje gaat in de rij waar een 1 staat, en het zwarte kabeltje in de rij waar een 2 staat.

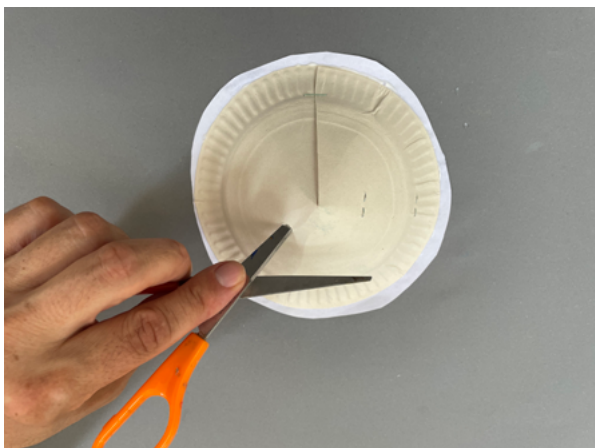
Buig het LED-lampje 90 graden om. Test of het lampje brandt.

Plak de planeet op de kegel. Wanneer de planeet niet helemaal rond is, kun je deze voorzichtig vervormen.

Druk de twee delen even aan zodat ze goed vastzitten.

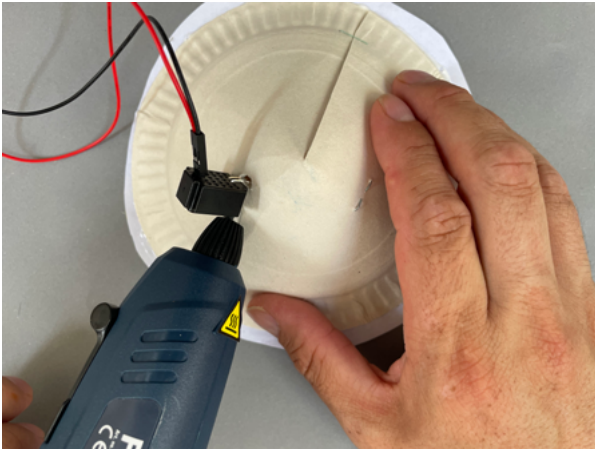

Prik met de punt van een schaar een gaatje in de kegel, ongeveer 1,5 cm onder de punt.

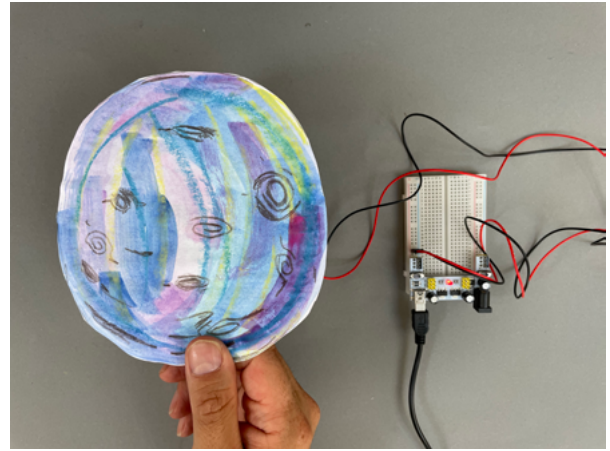

Het gaatje moet net groot genoeg zijn om het LED-lampje erdoorheen te steken.

PLANEET

Plak het breadboard vast met een druppeltje hittelijm. Help de leerlingen bij het werken met het lijmpistool.

Test of de planeet werkt door deze in het grotere breadboard te steken. De rode kabel moet lijnen met de rode streep.

Informatie over procesgerichte didactiek

Bij procesgerichte didactiek hebben kinderen de regie over hun eigen ontwikkeling. Aan volwassenen de taak om een omgeving in te richten die deze ontwikkeling ook mogelijk maakt. Niet een omgeving waarin vooraf is bepaald wat en hoe je moet leren, maar een waarin openheid en vrijheid heersen om dat zelf te ontdekken, op basis van ieders eigen (on)mogelijkheden.

Deze les zetten we in op procesgerichte didactiek voor de artistieke creativiteitsontwikkeling bij leerlingen. Zelf ontdekken, experimenteren en uitproberen zijn belangrijke onderdelen. Niet het eindproduct maar het proces staat centraal. Voor veel leerkrachten is procesgerichte didactiek geen vanzelfsprekendheid, hun rol verschuift van stuurder naar begeleider.

We begeleiden leerkrachten om leerprocessen zo in te richten dat kinderen de mogelijkheid hebben om hun creativiteit, innovatief vermogen en ondernemerschap verder te ontwikkelen en versterken. Leerkrachten zélf kunnen leren en ervaren hoe je creativiteit stimuleert: aansprekende voorbeelden aandragen, mogelijkheden tonen en uitdagende vragen stellen die aan het denken zetten.

We werken in de vier stappen van een creatief proces: verbazen - onderzoeken - vormgeven - presenteren. Daaraan hebben we vier sleutelvragen voor een creatief ontwerp gekoppeld, waarmee feitelijk een procesgerichte didactiek wordt beschreven:

Les 1

- Wat moet ik doen om kinderen zich te laten verbazen over het onderwerp dat we aan de orde willen stellen?
- Wat moet ik doen om kinderen in staat te stellen de opgeroepen vragen te onderzoeken?

Les 2

- Wat moet ik doen om kinderen de gelegenheid te geven om de resultaten van hun onderzoek vorm te geven in een mogelijk antwoord op de gestelde vragen?
- Wat moet ik doen om kinderen een dialoog te laten voeren over de gevonden oplossingen?

De fases van procesgericht werken is in deze lessenreeks geïntegreerd en het sluit aan op de manier van werken vanuit de leerlijnen van De Culturele Ladekast.

De opbouw vanuit procesgerichte didactiek verloopt als volgt:

1. Oriënteren / verwonderen
2. Onderzoeken
3. Uitvoeren
4. Evalueren

BIJLAGE

Ben je nieuwsgierig naar de werkwijze vanuit de Culturele ladekast, klik dan op de actieve link.

<https://www.cultuurstation.nl/kenniscentrum/kennis-delen/culturele-ladekast/>

Beeldend onderwijs wil leerlingen 'beeldwijs' maken. Het doel is dat ze beeldcommunicatie begrijpen en ook leren gebruiken. Leerlingen dienen zich bewust te worden van de rol die ze zelf (kunnen) spelen, zodat ze goed geïnformeerde, actieve en creatieve deelnemers worden in onze steeds veranderende, maar altijd beeldrijke cultuur.

Uitgangspunt voor deze leerlijn is dat leerlingen vertrouwd raken met het beeldend handelen van henzelf en van anderen. Op die manier wordt omgaan met beelden en beeldtaal een stukje van henzelf en krijgen ze de mogelijkheid betekenis te geven aan de wereld om hen heen. Het gaat er niet alleen om dat leerlingen beeldbegrip ontwikkelen, dat ze leren denken over en in beelden, maar ook dat ze een eigen beeldend vermogen ontwikkelen.

De culturele vermogens ontdek je in de opbouw van de les. De vragen en opdrachten die in de PowerPoint geformuleerd zijn geven houvast voor het ontwikkelen van de culturele vermogens. Alle vermogens zijn verwerkt binnen de opdracht.

Een korte uitleg per vermogen:

Receptief vermogen

Bij het receptief vermogen leert de leerling zich openstellen voor culturele uitingen. De focus ligt op 'waarnemen' en 'beleven': voelen, luisteren, kijken, ervaren, herinneren, herkennen, bewegen en ontdekken. Het accent ligt op zelf-waarneming.

Creërend vermogen

Bij het creërend vermogen denkt, creëert en produceert de leerling op creatieve wijze. Het accent ligt op 'maken/vormgeven' en op zelf-verbeelding

Reflectief vermogen

Bij het reflectief vermogen leert de leerling cultuuruitingen van zichzelf en anderen analyseren, interpreteren en waarderen. Het gaat om betekenis geven, benoemen, vertellen, formuleren, classificeren en oordelen. De leerling wordt gestimuleerd om na te denken over zijn keuzes, de zeggingskracht van een werk of de gebruikte materialen en technieken. Bij reflecteren wordt er zowel op het product, als op het proces van werken gereflecteerd. Het accent ligt op zelf-conceptualisering

Analyserend vermogen

Bij het analyserend vermogen leert de leerling informatie over cultuuruitingen zoeken, in zich opnemen en toepassen in eigen werk. Hierbij kunnen verbanden gelegd worden met andere vakken, andere gebeurtenissen etc. Het gaat om ontleden, verklaren en evalueren, interpreteren, duiden en onderzoeken. De leerling kan zijn eigen positie beter duiden en daarmee meer zelfkennis opdoen. Het accent ligt op 'weten' en op zelf-analyse